

maradt 1891 január 31-ig, amikor Szigligeti „Mama” c. darabjában vett búcsút a közönségtől. A közönségnek az előadás előtt megnyilvánult ünneplését megelőzte a színpadi ünnepség. Érdekes azoknak névsora, akik őt akkor hódoló szavakkal üdvözlötték: Beniczky Ferenc színházi kormánybiztos, Paulay Ede, az akkori színigazgató, Mihályfi Károly, Felekyné, Béneyi István, Zilahy Gyula (akkor még a kolozsvári Nemzeti Színház tagja), Ráthonyi Ákos (akkor még színiiskolába járt), Follinus Aurél, gróf Zichy Géza (akkor nevezték ki épp először intendássá), végül Fenyvessy Ferenc.

Ekkor kinevezték a Nemzeti Színház tb. tagjává és életfogytig 1500 frt évi tiszteletdíjat ajánlottak számára. — Koporsója fölött Császár Imre mondott búcsúztatót. Erkel Elek mellett nyugosznak hamvai (Kerepesi uti temető), a főváros által adományozott dízsírhegyen. — 1895. okt. 28-án leplezték le a síremlékét, mely homokkőből készült, sziklatetűn keresztet ábrázol, a kereszt lábánál egy angyal ráborul a márványtáblára vésett névre, melyen ez a felírás áll: „Itt nyugoszza örök álmát a haza legnagyobb „Mamá”-ja.” — A sarkóavató beszédet gr. Festetich Andor mondotta. — Sz. a vigjátéki mamák szerepkörében volt legkitűnőbb; jól sikerült alakításai voltak a jóindulatú, de katonás asszonyok, a szúrós nyelvű és epés vén leányok, a finomabb és durvább komikum találkozásán álló alakok. Alakjainak öltözetében is kereste a jellegzeteset. Sokoldalú képessége, kifogyhatatlan humora és természetes, művészi heve minden szerepét jelessé alkotta, tapsokra ragadva a közönséget; és a mily nagy volt a komikumban, ugyanolyan kitűnőnek bizonyult a drámában is. Szigligeti ekkép jellemzi klasszikus tökélyű, kristálytisztá művészetét: „Szathmáryné nemcsak hogy nem rítt ki a díszes keretből, hanem csakhamar új szerepkört teremtett magának, melyben ő volt kitűnő, melyet senki sem vitathatott el tőle: eredeti a legkisebb árnyalatokig, minden ízében magyar, távol minden utánzástól: élethű művészi kép, nemcsak a megszólamlásig, mint mondani szok-

tuk, hanem a megszólamláshoz is hű. Ez az új szerepkör a tekintetes asszonyoké volt”. — Főbb szerepei: Fadette anyó (Tücsök), Dajka (Romeo), Pernellné (Tartuffe), Tuffier asszony (Idegesek), Millerné (Ármány és szerelem, Brazovicsné (Aranyember), Mama c. szerepe, Tóti Dorka (Peleskei nótárius), Fruzina (Fösvény), Színészno (Mátrai vadászok) Mogoriné (Fenn az ernyő, nincsen kas), stb. (Erődi Jenő.)

Szathmáry Endre, színházi karnagy, sz. 1892. nov. 18-án, Budapest. Katonai és orvosi család gyermeke. Középiskolai tanulmányait a budapesti kegyesrendi gimnáziumban végezte. Jogot hallgatott a budapesti központi egyetemen. Zenei tanulmányait Koessler Jánosnál végezte, a budapesti Zeneakadémián, majd két évig Németországban működik, Georg Bauer operastaggionejánál, kezdetben mint korrepetitor, majd mint karmester. Innen a fővárosba kerül, hol 1914-ig működik. 1916-1924-ig Nagyváradon, 1924-25-ben Pécsen, 1925-től pedig Debrecenben, mint I-só operai karmester. 1929-ben megválasztják a debreceni filharmónikusok Ábrányi Emil utódjául. Zeneszerzéssel is foglalkozik. „Jancsi és Juliska” című daltáncjáték színpadon 1920-ban, Nagyváradon, majd azután minden nagyobb vidéki városban; „Aranykalász” című operettje Pécsen, 1925-ben, „Dr. Lopkovicz”, „Gárdista királykisasszony”, „Negyedik csók”, „Osztrigás hercegnő” c. négy utóbbi operett Csermely Gyula librettóival Erdély minden nagyobb városában, 1921-22-23-ban. Operái: „Anna”, 1 felv. és „Johannes mester” Hilf László szövegével. Ezenkívül egy „B” dur szimfonia 4 tételben, „Daphnis és Cloe” szimfonia 2 suite kisczenekarra; egy As dur vonósnégyes 4 tételben, egy Es dur fuvósquintett, 3 tételben. Dalok: Heine, Goethe, Nadányi, Zsolt Béla, Bochkor Jenő, dr. Fényes Jenő szövegeire. Irodalmi munkássága: „Miniatiürök.” (1927), „Bihari János és Rákóczi-induló” (1928), „Paleografiai megjegyzések” (1928.), „Bethoventől-Schönberg-ig” (1929.), Zenei kritikák: (Debrecen, Függelenségi Ujság, 1927-1928. évf.)